

KLAGANDE

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
851 93 Sundsvall

MOTPART

[REDACTED]

God man: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 9 oktober 2015 i mål
nr 1908-15, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och fastställer
Försäkringskassans beslut.

Kammarrätten fastställer vad förvaltningsrätten beslutat om sekretess.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att förvaltningsrättens dom upphävs och Försäkringskassans beslut den 24 april 2015 fastställs.

Försäkringskassan anför till stöd för sin talan bl.a. följande. [REDACTED] har ansökt om assistansersättning under skoltid från och med september 2014 då hon påbörjade sitt tredje läsår vid gymnasiesärskolan. Hon har haft assistansersättning sedan maj 2005 men aldrig under skoltid. I november 2014 har skolan gjort bedömningen att man klarar av att tillgodose hennes behov. Skolan har därefter i mars 2015 uppgett att [REDACTED] har behov av personlig assistans på grund av kommunikationssvårigheter, dock framkommer det inte vilka omständigheter som förändrats sedan den tidigare bedömningen.

Gymnasiesärskolan har kunnat tillgodose [REDACTED] behov under de två första läsåren. Utredningen ger inte stöd för att skolsituationen har förändrats eller hennes kommunikationsförmåga försämrats på sådant sätt att hon inte kan få sina behov tillgodosedda i skolan. Särskilda skäl för att bevilja henne assistansersättning under skoltid föreligger inte.

[REDACTED] anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Skolan har på olika sätt rekryterat och introducerat elevassistenter som försökt tillgodose hennes behov men kommit till slutsatsen att det inte går. Skolan har uttömt sina möjligheter och det som återstår är en personlig assistent med ingående kunskaper om just hennes sätt att kommunicera och att förstå sig själv och sin omvärld. Samma person behöver följa henne varje dag för att förstå och tolka hennes signaler. Hon uppnår inte goda levnadsvillkor utan en personlig assistent som följer henne på nära håll och är uppmärksam på hennes behov och hennes utveckling.

██████████ åberopar intyg utfärdat den 18 november 2015 av ██████████
██████████ rektor vid Gymnasiesärskolan, Jämtlands Gymnasieförbund. Av
intyget framgår följande. ██████████ har svårigheter med att tala och
kommunicera med omgivningen. Kommunikationen med andra elever och
personal blir ofta fysisk då personal eller elever inte förstår henne. Det är av
yttersta vikt att de som arbetar nära henne kan läsa hennes behov då
kommunikationsförmågan delvis saknas. ██████████ behöver hjälp
med sin personliga hygien och det är av vikt att stödet också kan läsa av
hennes behov.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Aktuella bestämmelser och relevanta förarbetsuttalanden framgår av
förvaltningsrättens dom.

Av utredningen i målet framgår att ██████████ varit beviljad
assistansersättning sedan 2005, dock aldrig under skoltid. Den nu aktuella
ansökan avser tid från och med hennes tredje skolår i gymnasiesärskolan.
Skolans rektor har i samtal med Försäkringskassan den 24 november 2014
uttryckt att ██████████ har behov av att ha någon med sig hela tiden,
att skolan har planerat för att hon alltid ska ha någon bredvid sig och att
skolan anser att de kan hjälpa henne. I de senare intyg från skolan som
åberopats redogörs inte närmare för anledningen till att hennes behov inte
skulle kunna tillgodoses med skolans personal. Övrig utredning i målet ger
inte stöd för att ██████████ tillstånd eller förhållandena i övrigt skulle
ha förändrats. Mot denna bakgrund anser kammarrätten att sådana särskilda
skäl som krävs för att bevilja assistansersättning under skoltid inte
föreligger. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Gunnar Mobacke
kammarrättsråd
ordförande

Torbjörn Helin
kammarrättsråd

Gunnel Wadsten
kammarrättsråd
referent

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I HÄRNÖSAND****DOM**
2015-10-09
Meddelad i
HärnösandMål nr
1908-15**KLAGANDE**

[REDACTED]

God man: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

MOTPARTFörsäkringskassan
Processjuridiska enheten, Sundsvall
851 93 Sundsvall**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut den 24 april 2015, diarienumr 017251-2015

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och förklarar att [REDACTED] har rätt till assistansersättning under skoltid. Det ankommer på Försäkringskassan att vidta de åtgärder som föranleds av denna dom i fråga om omfattning, retroaktivitet m.m.

Förvaltningsrätten beslutar med stöd av 43 kap. 5 § andra stycket och 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretess ska fortsätta att tillämpas på uppgifter om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som lagts fram vid domstolens muntliga förhandling inom stängda dörrar och som inte tagits med i denna dom.

Dok.Id 97824

Postadress
Box 314
871 27 Härnösand**Besöksadress**
Backgränd 9**Telefon**
0611-46 06 00**E-post:**
forvaltningsratteniharnosand@dom.se
www.forvaltningsratteniharnosand.domstol.se**Telefax**
0611-51 18 20**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade att [REDACTED] inte får assistansersättning under den tid som hon vistas i skolan med motiveringen att det inte föreligger sådana särskilda skäl som krävs för att medge ersättning under skoltid.

[REDACTED] yrkar att hon ska beviljas assistansersättning även för den tid hon är i skolan och anför bl.a. följande. Det har skett en förändring på skolan som inte framkommer i intygen eller i texterna. Efter beslutet har det bytts rektor på skolan. Hennes behov har omprövats av den nya rektorn som då också har gjort en bedömning av hennes situation på skolan. Rektorn som är ansvarig för verksamheten har i och med den nya bedömningen förstått och agerat utifrån att hennes behov inte tillgodoses bara genom att ha en elevassistent på plats. Den personal som finns nära henne måste ha ingående kunskap om henne för att tillgodose hennes behov av att kommunicera under skoltid. Av intyg från både läkare och logoped framgår att hennes kommunikationsförmåga är kraftigt nedsatt. Hon har i princip inget eget tal. Hon har elevassistenter på skolan, men dessa personer byts under dagen och därför uppstår lätt missförstånd. Hon kan i sådana situationer bli så pass upprörd att hon får epileptiska krampanfall. Hon behöver struktur, kontinuitet och stöd av en person som har god kännedom om just henne. I nuläget hamnar hon i utanförskap då hon inte kan kommunicera med personal eller elever. Hennes hjälpbehov uppfyller de särskilda skäl som krävs för att det ska vara möjligt att bevilja assistansersättning under skoltid. Hennes funktionshinder skapar särskilda svårigheter att kommunicera med någon annan än hennes personliga assistenter. Det är även särskilt angeläget att hon har ett begränsat antal personer knutna till sig och det krävs ingående kunskaper om just henne för att kunna veta hur funktionsnedsättningen tar sig uttryck hos henne. I dagsläget får hon inte den hjälp hon behöver vilket resulterar i ilska, oro och ett självska debeteende.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Den tidigare rektorn har uppgett att skolan klarar av att tillgodose [REDACTED] behov av hjälp och stöd och att hon enligt planeringen alltid ska ha någon bredvid sig under skoltid. Efter Försäkringskassans grundbeslut har en ny rektor tillträtt och hon har gjort en annan bedömning. Det kompletterande intyget innehåller ett förtydligande avseende [REDACTED] behov av personlig assistans under skoltid. Av intyget framgår att [REDACTED] har svårigheter att kommunicera med omgivningen, att personal och elever på skolan inte förstår henne samt att det är av yttersta vikt att personer i hennes närhet kan läsa av hennes behov. Det framgår dock inte varför skolan inte längre anser sig klara av att tillgodose [REDACTED] behov av hjälp och stöd. Det anges inte närmare vilka omständigheter som förändrats sedan den tidigare bedömningen. [REDACTED] har aldrig tidigare beviljats assistansersättning under skoltid och det har inte framkommit någonting som tyder på att hennes kommunikationsförmåga försämrats i någon mån. Det föreligger därför inte sådana särskilda skäl som talar för att [REDACTED] kan beviljas assistansersättning under skoltid.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser m.m.

En försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag. (51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken)

Assistansersättning lämnas, enligt 106 kap. 24 § socialförsäkringsbalken, inte för tid när den funktionshindrade vistas i skola.

Av 106 kap. 25 § socialförsäkringsbalken framgår att om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas även under tid när den funktionshindrade vistas i skola.

I lagmotiven anges att särskilda skäl kan gälla exempelvis i situationer där den försäkrades funktionshinder skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än med sin eller sina personliga assistenter eller där det med hänsyn till personens hälsotillstånd är viktigt att den personliga assistenten finns till hands. Det kan också finnas situationer när funktionshindret gör det särskilt angeläget att den assistansberättigade har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig (se prop. 1995/96:146 s. 15).

Socialutskottet anförde därefter följande (bet. 1995/96:SoU15 s. 15). En betydande del av den assistans som i dag finansieras genom assistansersättning avser ersättning för tid i barnomsorg, skola och daglig verksamhet. Funktionshindrade barns och vuxnas behov av särskilt stöd i till exempel barnomsorg, skola och daglig verksamhet bör i princip tillgodoses inom ramen för den kommunala verksamheten. Personlig assistans ska således, enligt utskottets mening, inte ersätta den personal som behövs för att bedriva verksamheten. Det bör vara huvudmannens uppgift att se till att de resurser som krävs med hänsyn till den funktionshindrades behov tillförs verksamheten, till exempel genom höjd personaltäthet, specialpedagogiskt stöd eller elevassistans. Dock anser utskottet att assistansersättning bör utgå för tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet om funktionshindret är sådant eller kombinationen av funktionshinder sådan att den funktionshindrade behöver tillgång till någon person med ingående kunskap om den funktionshindrade och dennes hälsotillstånd.

Utredningen i målet

I ett intyg från rektor [REDACTED] daterat den 22 maj 2015, anges bl.a. följande. [REDACTED] har svårigheter med att tala och kommunicera med omgivningen. Kommunikationen med andra elever och personal blir ofta fysisk då personal eller elever inte förstår henne. Det är av yttersta vikt att de som arbetar nära henne kan läsa av hennes behov då kommunikationsförmågan delvis saknas.

I intyg från barnneurologen [REDACTED] m.fl., daterade den 29 september 2014 och den 28 augusti 2012, anges bl.a. följande. [REDACTED] kommunikationsförmåga är kraftigt nedsatt. Hon har i princip inget tal överhuvudtaget och hon använder sig endast av något enstaka tecken. Utomstående kan inte förstå vad [REDACTED] säger och menar. Det finns behov av att ha personer i närheten som känner henne väl för att kunna förklara saker och situationer, dels för henne själv och dels förklara för omgivningen vad hon menar. Hon vill gärna kommunicera även med personer utanför familjen vilket gör att behovet av stöd för henne när det gäller kommunikation med tredje person är stort. Hon har i viss mån stöd av bilder och tecken i sin kommunikation, men det är ändå svårt för henne att göra sig förstådd. Det krävs att en person som har god kännedom om henne och hennes funktionsnedsättning finns som stöd för att tolka, förtydliga och förenkla kommunikation för henne och andra. Detta gäller flera gånger dagligen. Behovet av hjälp av en person som har ingående kunskaper om både [REDACTED] [REDACTED] och hennes funktionsnedsättning är mycket stort.

I ett intyg från specialpedagogen [REDACTED] daterat den 25 september 2014, anges bl.a. följande. [REDACTED] har svårigheter att kommunicera. Hon använder tecken som stöd och bildstöd men har ett mycket begränsat ordförråd. Det krävs att vuxna runt henne känner henne och förstår henne. För att [REDACTED] ska tillgodogöra sig och utvecklas i det pedagogiska arbetet krävs att personer har stor kännedom om henne och kan tillfredsställa hennes primära behov.

Förvaltningsrättens bedömning

Fråga i målet är om det föreligger särskilda skäl att lämna assistansersättning även för den tid som [REDACTED] vistas i skolan.

Som huvudregel ska kommunerna se till att skolorna kan ge det stöd som behövs för att eleverna ska kunna delta i verksamheten. Ett undantag från

den principen är när det finns särskilda skäl att istället ge stödet via en personlig assistent. Ett exempel på sådana särskilda skäl är när den försäkrades funktionshinder skapar särskilda svårigheter att kommunicera.

Av den medicinska utredningen framgår att [REDACTED] kommunikationsförmåga är kraftigt nedsatt. Hon har i princip inget tal överhuvudtaget och hon använder sig endast av något enstaka tecken. Utomstående kan inte förstå henne. Det finns behov av att ha personer i närheten som känner henne väl för att kunna förklara saker och situationer. Behovet av hjälp av en person som har ingående kunskaper om både henne och hennes funktionsnedsättning är mycket stort.

Förvaltningsrätten anser att utredningen i målet ger tillräckligt stöd för att [REDACTED] funktionshinder är så omfattande och komplicerat att hon behöver hjälp av någon som har ingående kunskap om hennes person och hälsotillstånd. Trots hjälp av elevassistenter synes hennes skolsituation inte fungera tillfredsställande. Hennes hjälpbehov under skoltid kan därmed inte anses tillgodosett enbart genom de resurser som skolan tillhandahåller. Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att det föreligger särskilda skäl att bevilja [REDACTED] assistansersättning även för den tid som hon vistas i skolan. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104/1C).

Olof Edling
förvaltningsrättsfiskal
(skiljaktig, se nästa sida)

I avgörandet har nämndemännen Curt Noppa, Eva Fors och Malin Skarin deltagit. Målet har föredragits av föredraganden Maria Lekarkina.

Skiljaktig mening

Ordföranden Olof Edling är skiljaktig från domen med följande motivering. Enligt huvudregeln ska assistansersättning inte lämnas för tid som den funktionshindrade vistas i skolan. Endast om det föreligger särskilda skäl kan undantag från huvudregeln medges. ██████████ har såvitt framgår uppburit assistansersättning under lång tid, men aldrig under skoltid. Skolan har tidigare gjort bedömningen att man klarar av att tillgodose hennes behov bl.a. genom tillgång till elevassistenter. Jag delar Försäkringskassans bedömning att det inte närmare framgår vilka omständigheter som förändrats sedan denna bedömning gjordes i november 2014. Det har i vart fall inte framkommit att ██████████ kommunikationsförmåga försämrats i någon mån. Jag anser sammanfattningsvis att det inte föreligger särskilda skäl att bevilja ██████████ assistansersättning under skoltid. Jag vill därför avslå överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.